

L'heterodòxia

Des de *Contra la mort* fins a Pere Rovira

Txema Martínez

Els llibres de poesia de Pere Rovira podem resseguir-los amb transparència, perquè estan escrits des de l'honestedat literària, del primer a l'últim. Són cinc fins a la data (si no comptem les traduccions i altres reculls), i no gaire voluminosos, pocs poemes, a simple vista, si tenim en compte que es tracta d'un poeta nascut el 1947. Però altres valors són els que mesuren les tradicions. La veu que ja apareix a *Distàncies* (1981) és la d'aquell personatge enamorat d'una dona més jove que ell, uns poemes que aborden els principis i les conseqüències de l'amor en la vida d'un, de tothom, un amor que es relliga amb la moral, el pas del temps i la mort. L'amor com una tria personal i deliberada de fer front als altres grans temes de la poesia i de la intimitat de l'ésser. A través dels llibres següents, aquest exercici es depura, s'amplia, s'especifica i es matisa, però la veu continua sent la mateixa, ara amb el pas dels anys al damunt. Cada cop més rica, més precisa, d'una intensitat diferent, més lenta però més fonda, més duradora. Podem revisar *Cartes marcades* (1988), *La vida en plural* (1996) i *La mar de dins* (2003) per corroborar-ho i, de passada, per entendre a fons els relleus que han estat cisellats per la mà que signa *Contra la mort* (2011), la culminació d'aquest cant desesperat de vida que és l'obra de Pere Rovira.

La noia nua de Modigliani que apareix a la coberta i l'autocita que obre el llibre (“...gelosos d'un amor que encara els dóna/ l'última joventut contra la mort”), n'expliquen a les clares les intencions artístiques, el títol i el contingut. De fet, el poema pòrtic, “Records d'un altre món”, també vessa llum als pressupostos que el volum defensa: “Ens adormirem junts al llit de l'enyorança/ i a la teva carn viva, impacients, cansats/ de ser en mons diferents. Amb dits carbonitzats, agafaré la mà de la teva esperança...// Vindrà com una llum negra i blanca, impossible,/ com si fossis la lluna del país dels difunts,/ i

els meus ossos sabran que tornem a estar junts,/ i ja no tindran fred en el seu clot horrible.” Una veu que es fa gran, que ha tastat la malaltia i que pressent la mort, s’arrapa a l’amor, en totes les seves manifestacions, per prorrogar la pròpia vida en la mort interior, com fent un gir a l’estètica senequista i proposant, per a un llibre en aparença dens, fosc, d’una semàntica llòbrega, un himne a l’instant, brillant, de verbs conjugats en futur, una actualitat i una significació que pretenen anar més enllà de totes les coses des de les coses, els detalls, la mirada, la pell.

Contra la mort és un pas endavant intens, a pit obert, i l’opció rítmica i rimada, que li és norma, que ha triat l’autor per emmarcar cada poema trobo que, a la fi, resulta un dels majors encerts del llibre. Sembla com si, parapetat rere la música consonàntica dels seus versos, Rovira proposés, en primer lloc, un acte de rebel·lia contra el temps, en coherència amb el contingut, i busqués l’heterodòxia per l’ortodòxia, el futur en el passat, la revolució en l’ordre, el present que viu en la tradició antiga; i, en segon lloc, un enclavament per a autor i lector, amb relació als quals el text aparenta quedar com en suspensió, per ser examinat al detall entrant-hi i sortint-ne amb netedat, amb una mena de transició sentimental suau i definitiva, d’aquelles que per guarir una malaltia operen microscòpicament i, a poc a poc, esdevenen efectives. El vers clàssic i les rimes, doncs, són una aposta de forma, però també de fons, que redobla el valor de les composicions. Els ressons dels monstres estremeixen, lluny de qualsevulla impostura, de ments com les d’Homer, Cervantes, Shakespeare, John Donne, Ronsard, Baudelaire, Machado, Auden o Vinyoli.

Projectant la seva animal vivacitat, *Contra la mort* també canta altres amors que en els poemes reviu, en algunes de les peces més intenses, com amics desapareguts, familiars propers o arbres que són correlat d’altres veus, com el memorable “Oliver mil·lenari”: “és el més vell de tots i encara fa oli nou”. Llegint altres llibres de motivació elegíaca, poques vegades trobarem tanta veritat despullada: a Pere Rovira, com en els seus llibres anteriors, li agrada fer anar la poesia per portar el món al paper, i no a la inversa, i així serà més natural trobar-hi altres versos que s’escriuen, “amor, per fer-te companyia,/ no perquè ens doni nom la poesia” o perquè “el meu amor no entén la paraula morir;/ per estimar-te sempre, no em necessita a mi”. Aquesta depuració, fruit d’un art que s’ha tensat i destensat amb anys, llibres escrits i llegits, i totes les experiències acumulades, rendeix perquè abandona la llei de la versemblança, la transcendeix, i parla en plena coherència des dels seus plantejaments estètics.

Contra la mort és un llibre d’amor, de lluita al temps i a l’oblit, a la misèria latent i fútil de la vida, sempre prompta a aparèixer i vèncer sobre la pròpia complexitat. És un cant al sexe, a la carn, a les revelacions en la intimitat de cada dia. A la natura, al respecte a les condicions intrínseques de la mortaldat. A l’art que no enganya.

I, a la fi, un poema és simplement això, un poema. No ens arregla res, ni ens salva ni ens redimeix. Tan sols és allà, entre la frèvol emoció i l’argument útil, per si de cas. Però en Rovira n’hi ha un grapat de perdurables, emotius i útils, lletres encastades en un riu de tinta que neix més enllà del temps i que s’atura en les mans d’un dels últims mestres de la literatura catalana. I en les seves, a les nostres.